

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نقش

پدر

در غیرت دینی پسران

«سید مجتبیٰ حسینی (ع)»

سرشناسه	: حسینی نژاد، سیدمجتبی، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: نقش پدر در غیرت دینی پسران / سیدمجتبی حسینی نژاد.
مشخصات نشر	: قم: اثر قلم، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۱ص: ۱۴/۵×۲۱/۵س.م.
شابک	: 978-622-7581-18-8
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۷-۱۳۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: غیرت -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: پدران و پسران -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: کودکان -- سرپرستی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره	: BP۲۵۰/۱
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۶۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۶۰۲۹۲
وضعیت رکورد	: فیبا

نقش پدر در غیرت دینی پسران

..... حجة الاسلام سید مجتبی حسینی نژاد	مؤلف:
..... اثر قلم	ناشر:
..... احسان	چاپ:
..... اول ۱۳۹۹	نوبت چاپ:
..... ۱۰۰۰ نسخه	شمارگان:
..... ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۸۱-۱۸-۸	شابک:
..... ۳۰۰۰۰ تومان	قیمت:
..... حمیدرضا علیزاده	صفحه آرای:

آدرس: قم، مجتمع ناشران، واحد ۲۳۷

شماره تماس: ۰۹۳۶۴۳۱۰۳۱۸ / ۰۲۵-۳۷۸۸۴۲۶۷۸

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
ریشه غیرت دینی.....	۱۴

فصل اول:

«مفهوم شناسی»

۱. نقش.....	۱۷
۲. پدر.....	۱۸
۳. غیرت.....	۱۹
منشأ غیرت.....	۲۳
فلسه غیرت.....	۲۴
نمونه هایی از غیرت مندی.....	۲۴
۴. پسران.....	۲۷

فصل دوم:

« ضرورت غیرت از منظر آیات و روایات »

گفتار اول: جایگاه و خواستگاه عفت.....	۳۲
انواع غیرت.....	۳۴
۱. غیرت فطری.....	۳۴
۲. غیرت غریزی.....	۳۶
۳. غیرت تعقلی.....	۳۸
۴. غیرت جاهلی.....	۴۰

.....

الف. آیات	۴۰
۱. غیرت مثبت و ارزشی	۴۵
۲. غیرت منفی و ضد ارزشی	۴۵
ب. روایات	۴۶
غیرت دوستی خدا	۴۶
ج. سیره معصومین علیهم السلام	۵۱
گفتار دوم: مصادیق و فطرت در غیرت	۵۵
مصادیقی از غیرت دینی الهی	۵۵
غیرت فطری انسان نسبت به محبوب ها	۶۱
* تولی و تبری در غیرت و رزی	۶۳

فصل سوم:

«انواع و عوامل ایجاد و تقویت کننده غیرت»

غیرت در اسلام	۶۹
گفتار اول: انواع غیرت	۷۰
انواع غیرت	۷۰
الف - غیرت دینی	۷۱
ب - غیرت ناموسی	۷۳
ج - غیرت ملی	۷۴
گفتار دوم: عوامل ایجاد و تقویت کننده ی غیرت	۷۶
الف) تقویت باورهای دینی	۷۶
ب) معرفت دینی	۷۶
ج) بهره مندی از خطابه	۷۷
د) تبلیغات هماهنگ	۷۷
ه) تجلیل از غیرت مندان	۷۷

فصل چهارم:

«آثار غیرت و عوامل بی غیرتی»

- گفتار اول: آثار و برکات غیرت ۸۳
- الف) عفت و پاکدامنی ۸۳
- ب) جلوگیری از فساد ۸۵
- ج) ثبات خانواده ۸۶
- د) عزت و سربلندی ۸۶
- گفتار دوم: عوامل بی غیرتی ۸۷
- الف) شکوفا سازی غیرت ۸۷
- ب) همنشینی با افراد با غیرت معاشرت و همنشینی با هر فردی
آثاری دارد ۸۹
- عوامل بی غیرتی ۸۹
۱. خود کم بینی ۸۹
- عوامل تزلزل غیرت دینی ۹۰
- الف) تساهل و تسامح منفی ۹۰

فصل پنجم:

«نقش پدر در ایجاد و حفظ غیرت»

۱. پایه های غیرت را از دوران جنینی در پسران، پی ریزی کنید ۹۵
۲. از قدرت یادگیری پسران در دوران خردسالی، غافل نباشید ۹۶
۳. مراقب نوع پوشش و رفتارهای خصوصی خود با همسران باشید ۹۷
۱. مراقب تبلت هایی که به زور وارد خانه تان می شوند، باشید ۹۸
۲. قهرمان های با غیرت را به پسران معرفی کنید ۹۹
۳. از سنی به بعد باید مراقب همبازی های کودک خود باشید ۱۰۱
۴. در قالب قصه، غیرت را در ذهن پسران جای دهید ۱۰۱

-
۵. همبازی پسران شوید تا غیرت را در هنگام بازی به او آموزش دهید ۱۰۲
۶. با جوایز ویژه، پسران را به یادگیری اشعار ارزشی ترغیب نمایید.. ۱۰۴
۷. لباس هایی در شأن یک پسر مسلمان بر تن او کنید ۱۰۴
- تربیت دینی فرزند..... ۱۰۶
- ۱) تربیت اعتقادی ۱۰۷
- ۲) تربیت عبادی ۱۰۸
- ۳) تربیت اخلاقی ۱۰۸

فصل ششم:

«نکته های ظریف تربیتی و غیرت دینی در سیره و وصیت شهداء»

- ۱) دیدگاه شهید آیت الله دکتر محمدحسین بهشتی در تربیت فرزندان ۱۱۳
- ۲) سیره شهید علی صیاد شیرازی(ره) در تربیت فرزندان..... ۱۱۴
- ۳) سیره شهید حمیدرضا جعفرزاده پور در تربیت فرزندان ۱۱۵
- ۴) شهید حجت الاسلام شیخ فضل الله محلاتی از نگاه فرزندان ... ۱۱۶
- نتیجه گیری ۱۲۷
- فهرست منابع ۱۲۹

پیشگفتار

حضرت علی (علیه السلام) خطاب به فرزندش امام حسن مجتبی (علیه السلام) فرموده اند: ... فرزندم؛ از دوران کودکی تو استفاده نمودم و خیلی زود در پرورش تو قیام کردم پیش از آن که دل تربیت پذیرت سخت شود و مطالب گوناگون، عقلت را اشغال نماید.^۱

در سال های اخیر همزمان با دغدغه هایی که برای حجاب دختران به وجود آمده است، نگرانی هایی مبنی بر کم رنگ شدن غیرت مردان در جامعه اسلامی مان به وجود آمده است. وجود غیرت دینی در پسران، عاملی اساسی برای عقیف بودن و تشکیل زندگی مشترک است که در سعادت دنیا و آخرت آنان می تواند بسیار اثرگذار باشد. در حدیثی از رسول خدا صلوات الله علیه می خوانیم: هنگامی که زنی آرایش کرده و معطر از خانه خارج شود و شوهرش نیز به این کار راضی باشد به ازای هر قدمی که بر می دارد خانه ای در آتش برای شوهرش بنا می شود.^۲

بدیهی است که ضعیف شدن حیا در زنان با سست شدن غیرت در مردان رابطه مستقیم دارد، از این رو توجه به تربیت پسران بر مبنای غیرت و مردانگی در کنار تربی دختران با حیا، بیش از پیش ضروری به نظر می رسد. در این نوشتار سعی شده است نکات و راهکارهای عملی برای تربیت پسران

۱. نهج البلاغه، نامه ۳۱، ص ۵۲۲.

۲. بحار الانوار، ج ۱۵۳، ص ۲۴۹ / جامع الاخبار، ص ۱۰۸.

بر مبنای غیرت مردانگی، به والدین ارائه شود.

با پیشرفت تکنولوژی باید آموزش، بصیرت و آگاهی از وسایل ارتباط جمعی نیز انجام گیرد و این مهم با همراهی و دوستی خانواده‌ها با فرزندان را لازم دارد.

پدران و مادران می‌توانند با آموزش درست ارزشهای اخلاقی را به فرزندان انتقال دهند. تعلیم غیرت به پسران و عفت به دختران از بزرگ‌ترین وظایف خانواده‌ها در بحث تربیت و اخلاق است.

بنابراین اگر پدری می‌خواهد فرزندان با غیرت تربیت کند باید بداند که چگونه می‌تواند نقش غیرت را در آنها درونی کند. به عبارت دیگر باید به ابعاد غیرت واقف باشد که چگونه و با چه روش تعلیمی می‌تواند به فرزندان خود اثرات مثبت غیرت و خطرات بی غیرتی که ضررزننده بنیاد خانواده است را آموزش دهد و این گوهر گرانبها را در وجودشان به ودیعه گذارد. آنچه به نظر می‌رسد و می‌تواند تا حدودی به این سوالات پاسخ دهد از قبیل: غیرت پدر، کنترل شهوت، تاصیر دوستان و همکلاسی‌ها، الگوبرداری از شخصیت مهم در اسلام، آگاهی در روابط آنان و بسیاری موارد دیگر.

هدف اصلی این کتاب، آگاهی از غیرت دینی و نقش پدر از دیدگاه اسلام، روان‌شناسی و علوم تربیتی است و اینکه پدران تا چه اندازه می‌توانند در تربیت پسران به ویژه در باب غیرت دینی موثر باشند.

مقدمه

همه ی کارشناسان خانواده بر این باورند که رفتارهای والدین اثر مستقیم بر تربیت کودک می گذارد. کودک عیناً همه ی رفتارهای والدین و اطرافیان نزدیک را یاد می گیرد و به همان شکل انجام می دهد. به دلیل این ویژگی فطری که در کودکان وجود دارد، یک روش مؤثر برای آموزش دادن به کودک این است که پدر و مادر برای کودک خود تأثر بازی کنند، بدین معنی که برای آموزش دادن یک رفتار خاص به او، بدون اینکه مستقیم و بصورت زبانی به او آموزش بدهند، با هماهنگی یکدیگر آن رفتار را طوری انجام دهند که کودک شاهد آن باشد و در قالب گفتگوهایی که با هم دارند، آموزش های لازم را به او بدهند.

غیرت از جمله صفات مردانه محسوب می شود، لذا ارتباط های بیشتر پدر با پسر سبب می شود ناخودآگاه پسر صفات مردانه را از پدر یاد بگیرد. پدر خانواده می تواند گاهی به کودک پسر مسئولیت هایی بدهد که او را نسبت به داشتن صفات مردانه ترغیب نماید، برای مثال در موقعیت هایی خاص به او بگوید که “وقتی من نیستم شما باید مراقب خواهر کوچکتر خود و یا مادر خود باشی.” همچنین گاهی پدر در مقابل کودک خود، حجاب مادر را ستایش کند و از روی محبت نشان دهد که حجاب مادر چقدر برایش مهم

است.

یک پدر می تواند با کمی دقت و مطالعه در این خصوص، غیرت مردانه را به دور از افراط و تفریط و مناسب با درک و فهم کودک، در او پرورش دهد. در عین حال اجازه دهد تا کودک بچگی کرده و دوران کودکی خود را با آرامش و لذت سپری نماید.

امروزه شاهدیم که بسیاری از والدین از اینکه فرزند پسریا دخترشان رفتارهای نامتعارف و دور از اخلاق از خود بروز می دهد، رنج می برند. در واقع ریشه بسیاری از این ناهنجاری ها در تربیت نادرست خود والدین وجود دارد، که در آموزش نکات مربوط به حیا، عفاف، غیرت و مردانگی سهل انگاری کرده اند. امید است والدین با یک بازنگری مجدد و دلسوزانه در روش های تربیتی خود و از آن مهم تر با رعایت دقیق تر حریم محرم و نامحرم توسط خود، بتوانند دخترانی با حیا و پسرانی با غیرت تربیت نمایند.

برای پرورش فرزندان صالح و شایسته به خصوص پسر در درجه اول، پرورش دهنده و مربی او، باید از خصوصیات ویژه ای برخوردار باشد تا از آغوش پاک و از محیط سالم زندگی برخوردار باشند و این گلهای قشنگ و آراسته و امیدبخش (فرزندان) برای جامعه پرورنده شوند.

هدف اصلی این کتاب، آگاهی از نقش غیرت در تربیت پسر، از دیدگاه اسلام، روان شناسی و علوم تربیتی است و این که پدران تا چه اندازه در

تربیت پسران اثر گذارند و چگونه می توانند از پسران خود، پدرانی شایسته را پرورش و تحویل جامعه دهند.

بی تردید، اگر پدران به نقش مهم خود در تربیت فرزندان به ویژه پسران آگاه باشند و از شیوه های سازنده در این زمینه بهره گیرند می توانند افرادی شایسته و مفید را تعلیم و تربیت کنند.

طبیعی است با تحقق بخشیدن به غیرت پسران، بسیاری از مشکلات اجتماعی که امروزه تا حد زیادی وبال جوامع شده است، رفع خواهد شد؛ زیرا بیشتر ناهنجاری ها و نابسامانی های اجتماعی در جهان کنونی ناشی از بی توجهی پسران به وظایف خود و آشنا نبودن آنان با روش درست تربیت فرزندان است. لذا از مهم ترین ضروریاتی که در این کتاب به آنها می پردازد عبارتند از:

۱- شناخت پدران نسبت به مسئله غیرت :

۲- آگاهی پدران از تفاوت بین غیرت و تعصب

۳- پرداختن به موضوع غیرت به طور مستقل

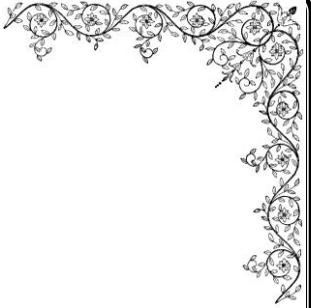
۴- پی بردن به ابعاد غیرت

موارد یاد شده از ضرورت های این کتاب است.

ریشه غیرت دینی

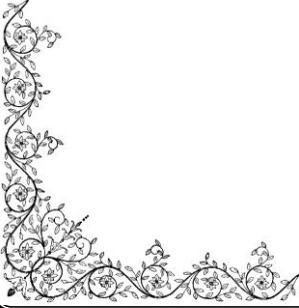
حساسیت افراد به عقیده و مکتب مورد علاقه خود امری اجتناب ناپذیر است و هر چه اعتقاد افراد به دین و مکتب خود بیشتر و عمیق تر باشد، حساسیت دینی آنان نیز بیشتر خواهد بود و کسانی که اهل تساهل و مدهانه هستند، به لحاظ این که وابستگی چندانی به فکر و اعتقاد خود ندارند، حساسیتی از خود در برابر دشمنان دین نشان نمی دهند و نیز آنان که بصیرت دینی ندارند، نمی توانند برای همیشه غیرت دینی داشته باشند؛ چنین افرادی با اولین شبهه، انگیزه جانبداری خود را از دست می دهند. از این رو، در قرآن و روایات اسلامی اهمیت ویژه‌ای به شناخت و بینش مؤمنان داده شده است.

اگر پدری می خواهد صدقه جاریه و باقیات صالحات برای خود تدارک ببیند، باید به تربیت دینی فرزندش اقدام کند تا هم در دنیا و آخرت از برکات فرزند صالح بهره مند شود و هم به دستور خداوند و تکلیف الهی اش عمل کرده باشد.

فصل اول

«مفهوم شناسی»

برای اینکه دید خواننده نسبت به واژه‌ها و کلمات موضوع روشن‌تر و وسیع‌تر گردد باید هر واژه را در معنای لغوی و اصطلاحی تعریف و توضیح و تفسیر کرد در معنای لغوی، واژه‌هایی که می‌توانند به جای کلمه مورد نظر بکار روند، می‌آید و در معنای اصطلاحی به توضیح و تفسیر بیشتر واژه‌ی مورد نظر پرداخته می‌شود در این گفتار، واژه‌های کلیدی موجود در موضوع بررسی می‌شود که به ترتیب عبارتند از:

نقش، پدر، غیرت، فرزند

۱. نقش

لغوی

واژه «نقش» در معنای متعدد و زیادی به کار رفته است از جمله «رنگ آمیزی کردن^۱، تصویر، نگارش، خلقت، لیاقت^۲ و ...»

اصطلاحی

واژه «نقش» توضیح و تفسیر آن در مواقع مختلفی استفاده می‌شود مثل «شکل و صورت کسی یا چیزی را کشیدن» اما مهمترین و اصلی‌ترین زمانی

۱. عمید، حسن، فرهنگ عمید، انتشارات امیرکبیر، چاپ ۲۷، تهران، ۱۳۸۴، ج دوم، ص ۱۹۱۵

۲. دهخدا، علی‌اکبر، لغت نامه دهخدا، انتشارات و چاپ دانشگاه تهران، بی‌چا، تهران،

۱۳۵۲، شماره مسلسل ۱۳۴، حرف (ن)، ج ۴۶، صص ۶۹۶ الی ۶۹۸

که این واژه به کار می رود هنگامی است که اثر و نشانی روی زمین یا چیزی گذاشته شده و باقی مانده باشد.

جمع این کلمه نیز «نقوش است»^۱ در تحقیق مورد نظر مراد از «نقش» معنای اخیر است یعنی «اثر و نشانی روی زمین یا چیزی گذاشته شده و باقی مانده باشد.»

۲. پدر

لغوی

(پَ یا پَدَ) (ا.ا) ۱- جاندار نر (به ویژه انسان) که دارای فرزند است. ۲- مجازاً بنیانگذار، پدید آورنده چیزی تازه، مثل پدر شعر نو. ۳- عنوان احترام آمیز و مهرآمیز برای مردان سالخورده. ۴- بابا، باب، واله؛ صلواتی نوعی تحسین و تمجید که غالباً برای طعنه زدن به کار برند؛ سوختگی موذی گری، زیرکی و پنهان کاری توأم با بدجنسی؛ کشتگی داشتن: کنایه از دشمنی دیرینه و سخت داشتن؛ سگ الف - دشنامی است برای کسان که پدرش را تا حد سگ پایین می آورند و حقیر نشان می دهند. ب - چیز بسیار بد.^۲

۱. عمید، حسن، همان.

۲. فرهنگ فارسی معین، <https://www.vajehyab.com/moein>

اصطلاحی

پدر یا بابا یکی از نسبت‌های خانوادگی است و به والد طبیعی یا اجتماعی مرد گفته می‌شود و از دید زیست‌شناختی، اجتماعی، فرهنگی، و مذهبی می‌تواند تعریف‌های گوناگونی داشته باشد. از دید اجتماعی پدر به مردی که نقش اجتماعی پدری را انجام دهد نیز گفته می‌شود. امروزه پژوهش‌های بسیاری درباره اهمیت نقش پدری در رشد روانی و اجتماعی فرزندان انجام شده است. همچنین در گذشته به مرشدانی که می‌توانستند مریدی را تا مقام حقیقت برسانند بابا می‌گفتند.^۱

۳. غیرت

غیرت در لغت و اصطلاح اخلاق عبارت است از حالت دگرگونی نفسانی یک مرد از اینکه ببیند یا متوجه شود که نوامیس خانوادگی او مثل مادر، خواهر، همسر و دختر او یا نوانیس دیگران در معرض بهره‌وری حرام قرار گیرد. این دگرگونی نفسانی یا جنبه پیشگیری دارد یا جنبه رفعی و نتیجه آن اقدامات پیشگیرانه یا رفعی است مثل جلوگیری از نشست و برخاست و رفت آمد با افراد نامحرم خصوصاً "افراد بیتقوا و لایبالی". این امر در روایات در خصوص غیرت به همسر بیشتر مورد تأکید قرار گرفته است. بعضی تعصب دفاع از دین و مال و تربیت اولاد را نیز از موارد و انواع غیرت

۱. ویکی‌پدیا.

شمرده اند. درحالی که در اصطلاح و کاربرد مردم و دین غیرت در مورد تعصب و دفاع از ناموس بکار رفته است. از سوی دیگر غیرتی که مورد سفارش قرار گرفته برای مرد است اما غیرت زن مذموم است. زیرا اکثر غیرت زن حسادت در مورد حلال است و آن وجود همسر دیگری برای شوهر میباشد. و حال آنکه غیرت در مورد بهره بری ناموسی از راه حرام است نه از راه حلال ولی زن برای حرام بودن غیرت نشان نمی دهد بلکه از وجود زن دیگر چه حلال و چه حرام برای شوهر ناراحت است. و چه بسا از تماس حرام شوهرش با زن دیگر ناراحت نمی شود برخلاف زمانی که شوهرش بخواهد یک همسر دیگر اختیار کند. از امام صادق (ع) نقل شده که فرموده اند «غیرت جز برای مردان نیست اما زنها پس همانا غیرت از ناحیه آنها حسادت است و غیرت برای مردان است و برای همین (که غیرت برای مرد است نه زن) خداوند برای زنها جز شوهرانشان را حرام کرده و برای مردان چهار همسر را حلال کرده و در کنار آنها سه زن دیگر را برای مرد»^۱ حضرت امام علی (ع) می فرمایند: «غیرت زن کفر آور و غیرت مرد نشانه ایمان اوست»^۲ زن مؤمن از خود غیرت نشان نمی دهد بلکه زنهایی کافر و منکر از خود غیرت نشان می دهند. از این رو امام محمد باقر (ع) فرموده اند

۱. وسایل الشیعه، ج ۱۴ ص ۱۰۷

۲. نهج البلاغه، حکمت، ص ۱۲۴